

NORGES
DOMSTOLER

BEITING I UTMARK

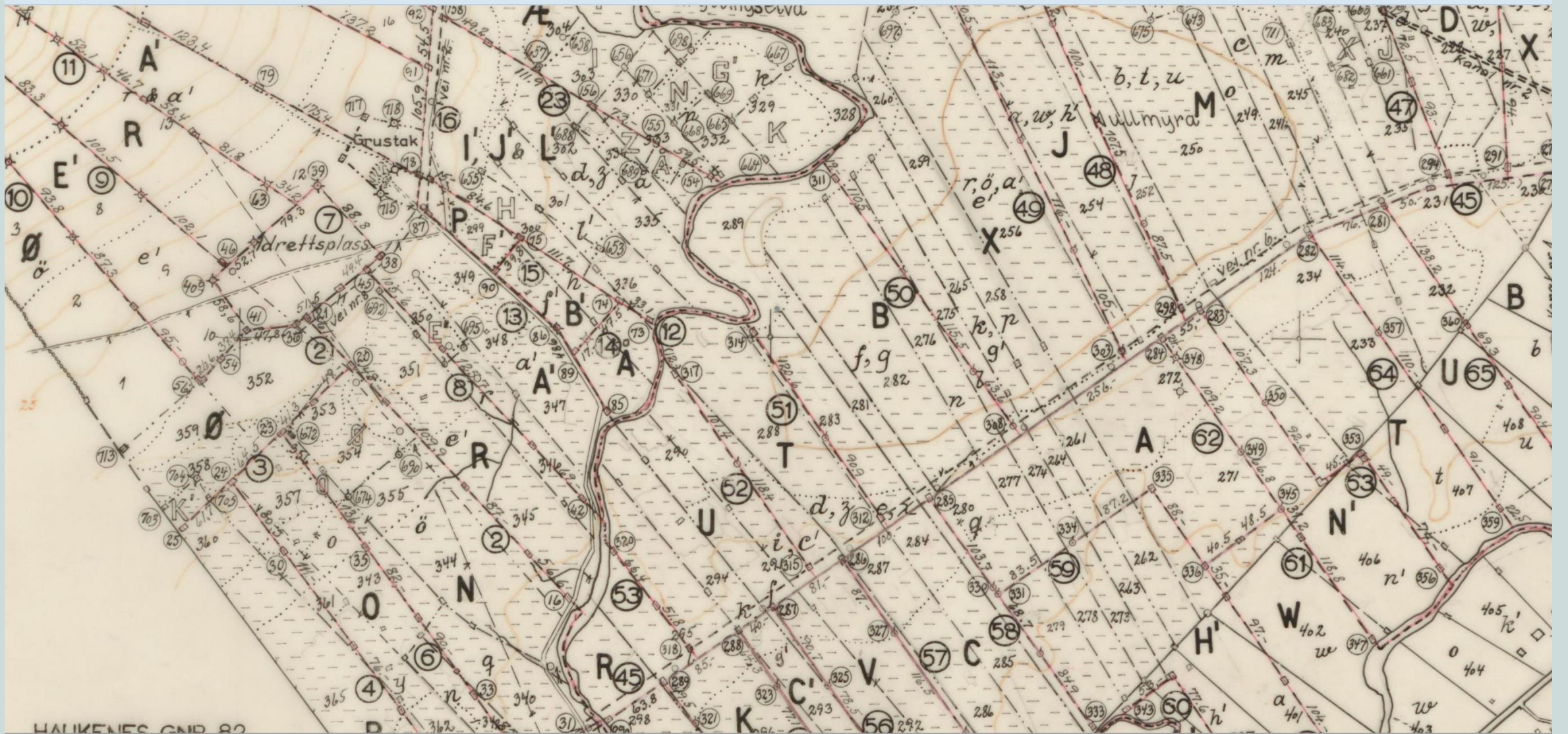
DEL 1: Beiterett og gjerdeplikt

16.11.2022. Jordskiftedommer Karl Wilhelm Botnmark

EIENDOM (BNR.)

- Bruksnummeret er den grunnleggende eiendomsenheten, innenfor gården (gårdsnummeret).
- Et bruksnummer oppstår ved deling av en eiendom etter reglene i matrikkelloven.
- Bruksnummeret består alltid av et areal, men har gjerne et tillegg av rettigheter, f.eks. beiterett i felles utmark innenfor gården, vegretter, fiskerett osv. Arealet kan bestå av flere teiger.
- En eiendom kan bestå av flere bruksnummer. Eiendommen er summen av areal og rettigheter og plikter for disse bruksnumrene.
- Et areal kan være ene-eid av ett bestemt bruksnummer, eller eid i fellesskap av flere bruksnummer (realsameie). I utmarka er ofte beite, jakt og fiske felles for flere eiendommer innafor gårdsnummeret.

LOVGRUNNLAG GJERDE OG BEITE

- [LOV OM GRANNEGJERDE, 1961](#)
- [LOV OM YMSE BEITESPØRSMÅL, 1961](#)
- [SAMEIELOVA, 1965](#)
- [JORDSKIFTELOVA AV 2013](#)
- [SERVITUTTLOVA, 1968](#)

- [PLAN- OG BYGNINGSLOV, § 28-4 \(GJERDEPLIKT MOT OFF. VEG\)](#)
- [VEGLOVA §§ 44-47 \(GJERDE MOT OFFENTLIG VEG\)](#)
- [DYREVELFERDSLOVA §§ 2, 3, 8, 23 OG 24 \(Bl.a. tilsyn og stell\)](#)
- [DRIKKEVANNSFORSKRIFTEN §§ 4 OG 12](#)

FYSISK RÅDIGHET - BEITE

- I eneie kan grunneieren utnytte eiendommen alene, uten forstyrrelse fra andre.
- I sameier kan grunneiere og de med beiterett i sameiet, utnytte sameiet sammen med de øvrige grunneierne og rettighetshavere, som om det var en eiendom.
- Sameieloven regulerer utnyttelsen i sameier dersom annet ikke er bestemt.
- I utmarka er som regel utnyttelsen etablert gjennom lang tids bruk og forståelse mellom eierne.
- Tilgangen på beite innenfor et nærmere avgrensa beiteområde setter et tak for hvor mange dyr som kan slippes på beitet.
- «Allmenningens tragedie» - individuell frihet kan gi utilsiktede konsekvenser. Rasjonelle avgjørelser fra den enkeltes synspunkt med tanke på økt utbytte, gir tap for alle dersom de naturgitte rammer overskrides. Krever en eller annen form for styring dersom ressursen skal opprettholdes.

JURIDISK RÅDIGHET - BEITERETT

- Beiteretten kan utnyttes av grunneieren / rettighetshaveren.
- Beiteretten kan leies bort innenfor visse rammer – jordlova § 12 bl.a. – men ikke skilles fra resten av eiendommen for lenger enn 10 år av gangen. Tilsvarende begrensning for bl.a. jakt- og fiskerett.
- Dersom en eiendom skal avhendes (selges, gis bort osv.), må det gjelde hele eiendommen.
- Dersom det skal avhendes en del, må det skje gjennom fysisk deling av eiendommen, og oppretting av ny matrikkelenhet (bruksnummer).
- PLIKTER:
 - Vokteplikt
 - Gjerdeplikt

BEITERETT

— ALT. 1 BEITERETT SOM GRUNNEIER.

- ENE-EIE. KAN GJERDE INN BEITET.
- ENEIE, MEN PÅLAGT SAMBRUK (FELLES BEITE).
- SAMEIE MELLOM EIENDOMMER. OMRÅDET ER UTAD SOM 1 EIENDOM. FELLES GJERDE I YTTERKANT AV SAMEIET.
- OFTE BEITERETT ETTER SKYLD I SAMEIER. GJELDER EIENDOMMER ELDRE ENN 1980.
- KAN SOM REGEL SLIPPE DET ANTALL DYR SOM KAN VINTERFØS AV EIENDOMMENS AVKASTNING.

— ALT. 2 BEITERETT SOM BRUKSRETT TIL EIENDOM.

- KAN VÆRE KONKRET ANGITT SOM ANTALL DYR ELLER ANTALL SOM KAN VINTERFØS. EVT. BEITERETT SAMMEN MED HOVEDBRUKET.

VIKTIGE REGLER I BEITELOVEN

— § 6: VOKTEPLIKT

- Eigar og innehavar av husdyr skal syta for at husdyr ikkje kjem inn på område der eigaren eller innehavaren ikkje har rett til å la dyra vera.

— § 7: ERSTATNINGSPLIKT

- Kjem husdyr inn på område der eigaren eller innehavaren av dyret ikkje har rett til å la det halda til, er eigaren eller innehavaren skyldig å svara skadebot for den skaden dyret valdar på avling og annan eigedom
 - Norsk lovkommentar: Det er fullt objektivt ansvar for skade dyr gjør på avling og annen eiendom innenfor det område der det ikke er rett til å la dyrene være. Regelen gjelder ikke personskade.
- § 7, 2. ledd: Har skadelidne sjølv medverka til skaden med å vanhalda gjerdeskyldnaden sin eller på annan måte, kan skadebota setjast ned eller falla heilt bort alt etter kor stor skuld han har.

- <https://lovdata.no/avgjorelse/hr-2022-2068-a> : Beitedyr på utmarksbeite kom inn på et område hvor det ble produsert ferdigplen. Dette førte til omfattende tråkkskader. Høyesterett kom i motsetning til lagmannsretten til at unnlatt gjerdehold også kan være medvirkning «på annen måte», jf. beitelova § 7 andre ledd, og gi grunnlag for nedsetting av erstatningen, selv om skadelidte, som i dette tilfellet, ikke har gjerdeplikt. Alternativet «på annen måte» må tolkes i lys av de generelle reglene om skadelidtes medvirkning i skadeserstatningsloven § 5-1. Vurderingstemaet vil da være om skadelidte ved å unnlate å sette opp gjerde eller andre stengsler har latt være i rimelig utstrekning å minske risikoen for at dyr skal komme inn på eiendommen. Det ble ansett som klart at erstatningsansvar etter beitelova § 7 kan lempes etter skadeserstatningsloven § 5-2. Lagmannsrettens overskjønn ble opphevet.

- § 8: Ved brudd på vokteplikten etter § 6, kan dyrene settes inn av eieren av naboeiendom. Regler om framgangsmåte for varsling til dyreeier.
- § 9: Dyreeier må betale for stell osv. dersom reglene i § 8 er overholdt.
- Tvist etter §§ 7 og 9 avgjøres av jordskifteretten. Skjønn.

BEITING UTENFOR EIENDOMSGRENSA

— STREIFBEITERETT: FORSLAG TIL LOV I NOU 1980.

- Vil bl.a. innebære fritak fra vokteplikt og det objektive erstatningsansvar innen streifbeiteområdet.
- Streifbeiting er beiting basert på lokal sedvane på tvers av eiendomsgrenser.
- Høyesterett har i konkrete saker sagt noe om hva streifbeiterett kan være, men det har ikke et presist rettslig innhold. Ettersom beiteretten er sedvanebasert vil den konkrete bruken i området være viktig.
- I Balsfjorddommen [Rt-1995-644](#) stadfestes lokal sedvanerett om gjensidig beiterett, også for geit:
 - Felles beiterett i utmark mellom flere eiendommer var praktisert i 150 år. Beitet hadde omfattet både storfe, sau og geiter. En av grunneierne la om driften til rent geitehold. De øvrige mente at geiteholdet påførte skader på skogen, at vedkommende grunneier ikke hadde beiterett i utmarken og at den beitingen som tradisjonelt hadde funnet sted, måtte anses som tålt bruk fra grunneiernes side. Høyesterett la til grunn at grunneierne i det aktuelle området hadde en gjensidig beiterett i hverandres utmark på grunnlag av lokal sedvanerett. Dissens 4-1 m.h.t. omfanget av beiteretten

— I Alvseikedommen [Rt-2002-778](#) er lokal sedvane ikke til hinder for at grunneieren setter gjerde i samsvar med gjerdelovens regler. Jf. gjerdelovens § 1 om «serlege rettshøve.»

- Spørsmålet i saken var hvilke konsekvenser en rettskraftig lagmannsrettsdom om rett til beite hadde for grunneierens rett og plikt til gjerdehold. Høyesterett fant at den rettskraftige avgjørelsen ikke tilsa at grunneierens rett til å oppføre gjerde var fortrenget av lokal sedvane, jf grannegjerdeloven § 1. Det kunne imidlertid ikke pålegges ankende part plikt til å bidra til gjerdeholdet i samsvar med § 7.

GJERDEHOLD OG GJERDEPLIKT

- GJERDEPLIKT ALT. 1: HISTORISK BRUK, SÆRSKILT AVTALE ELLER AVGJØRELSE, F.EKS. I UTSKIFTNING (JORDSKIFTE). HEFTELSE PÅ EIENDOMMEN.
- GJERDEPLIKT ALT. 2: AVGJØRELSE ETTER REGLENE I GJERDELOVA. AVGJØRELSE TAS I DAG AV JORDSKIFTERETTEN SOM SKJØNN.
- DET KAN KREVES JORDSKIFTESAK FOR Å GI REGLER OM BEITEBRUK OG GJERDEORDNINGER, EVT. ETABLERING AV GJERDER SOM FELLES TILTAK.

GJERDERETT OG GJERDEPLIKT

- GJERDELOVA § 6: RETT TIL Å SETTE OPP GJERDE I GRENSE FOR EIENDOM ELLER BEITERETT. IKKE KRAV OM AKSEPT FRA NABO.
- GJERDELOVA § 7: Der grannegjerde er til nytte for egedomane kvar for seg, kan granne krevje gjerdehald av granne, så framt det er klårt at samanlagt for baa egedomane er nytta av gjerdehaldet større enn kostnaden.
- GJERDEPLIKT HVIS
 - NYTT GJERDE:
 - **NYTTE FOR EIENDOMMENE HVER FOR SEG**
 - **SAMMENLAGT FOR BEGGE EIENDOMMER: NYTTEN > KOSTNADER**
 - FOR VEDLIKEHOLD:
 - **SAMMENLAGT FOR BEGGE EIENDOMMER: NYTTEN > VEDLIKEHOLDSKOSTNADER**
 - OBS: KAN OPPSTÅ VEDLIKEHOLDSPLIKT FOR GJERDE OPPSATT ETTER § 6.
 - IKKE GJERDEPLIKT FOR UTMARKSEIER MOT HYTTETOMT I UTMARK.

— **NYTTE: ALLE POSITIVE FORDELER. GJERDELOVEN SIER INGENTING OM HVA DETTE KAN VÆRE. OBJEKTIV NYTTE OG IKKE KNYTTA TIL EIEREN.**

- ØKONOMISK NYTTE:
 - IVARETA VOKTEPLIKTEN (REDUSERTE KOSTNADER)
 - MULIGHET FOR TILSKUDD TIL OPPSETTING AV GJERDE (REDUSERTE KOSTNADER)
 - HINDRE SKADER PÅ NABOEIENDOM, HINDRE UTGIFTER TIL Å SETTE INN DYR
 - VERDISTIGNING PÅ EIENDOMMEN
 - ØKT AVKASTNING PÅ EIENDOMMEN
- IDEELL NYTTE:
 - MARKERING AV GRENSE
 - IVARETA KULTURLANDSKAP M.M.

— KOSTNADER:

- ARBEID MED OPPSETT AV GJERDE
 - RYDDING AV TRASE
 - GJERDEMATERIALER
 - OSV.
-
- NYTTE OG KOSTNADER: Vanskelig å kvantifisere nytte. I praksis må det bli et rimelighetsskjønn støttet av kostnadskalkyler.

— FORDELING AV KOSTNADER

- GJERDELOVEN § 8
 - HOVEDREGEL 50/50 DELING. IKKE DELING ETTER NYTTE, MEN
 - KAN FRAVIKES DERSOM «URIMELEG MYKJE» FALLER PÅ DEN ENE I FORHOLD TIL NYTTA.

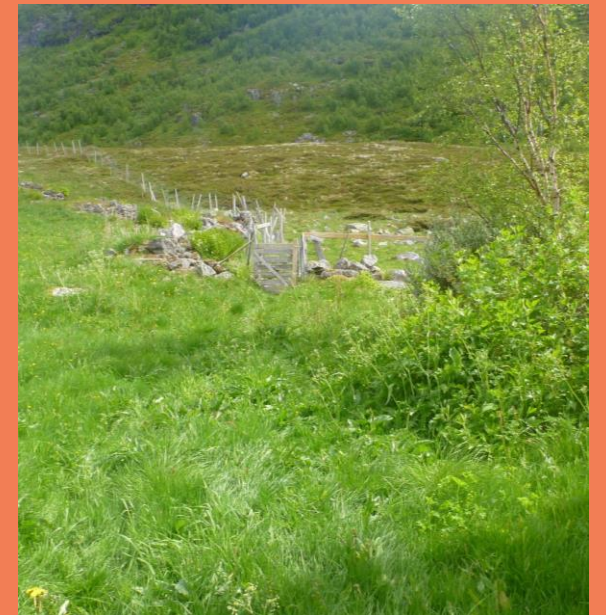
— NEDLEGGING AV GJERDE

- § 7, 2. LEDD: Gjerde som er der frå før, må ikkje leggjast ned utan vedlikehaldskostnaden er større enn nytta for både eigedomane under eitt.
- GJERDEPLIKTEN VARER SÅ LENGE ((NYTTE PÅ EN SIDE + NYTTE PÅ MOTSAIT SIDE) – VEDLIKEHOLDSKOSTNADER) < 0
- GJERDEPLIKTEN FALLER IKKE BORT VED PASSIVITET.
- GJERDER KAN IKKE ENSIDIG LEGGES NED. DET MÅ VÆRE EN FORM FOR AVTALE ELLER FORSTÅELSE MELLOM PARTENE. Jf. Salten jordskifteretts avgjørelse i [JBOD-2013-0019](#).
- § 2 OPPSIGELSE: Når minst 10 år er gått, kan avtale om gjerdeskipnad seiast opp med eit års frist. Det same gjeld etter serlege omskifte i dei tilhøva som låg til grunn for avtala. Lenger tid eller frist kan ikkje avtalast, utan i samband med at del av eigedom vert fråskild til eige eller bruk.
 - Gjelder kun avtalebaserte gjerdeordninger, ikke ved jordskifte.

NORGES
DOMSTOLER

BEITING I UTMARK DEL 2: Jordskifterettens virkemidler

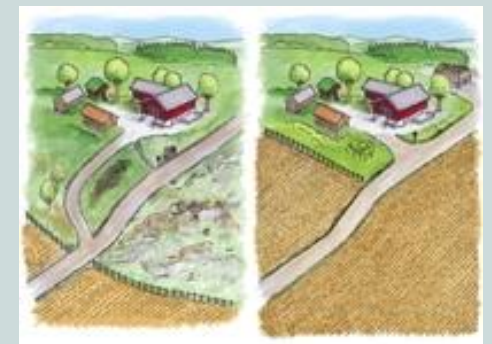
16.11.2022 Jordskiftedommer Karl Wilhelm Botnmark

Særdomstolen – jordskifteretten

"Domstolen for alle som eier en bit av Norge"

- Jordskiftedomstolene er særdomstoler som arbeider med saker hjemlet i jordskifteloven.
- Arbeidsoppgavene er i hovedsak:
 - Omforming av eiendommer
 - Tilrettelegging for samarbeid på tvers av eiendomsgrenser
 - Klarlegging av rettsforhold til fast eiendom
 - Fastlegging av eiendomsgrenser
 - Ulike skjønn

Domstolene i Norge

— FORLIKSRÅD (EN DEL
SIVILE TVISTER)

— TINGRETT

— LAGMANNSRETT

— HØYESTERETT

JORDSKIFTERETT

LAGMANNSRETT

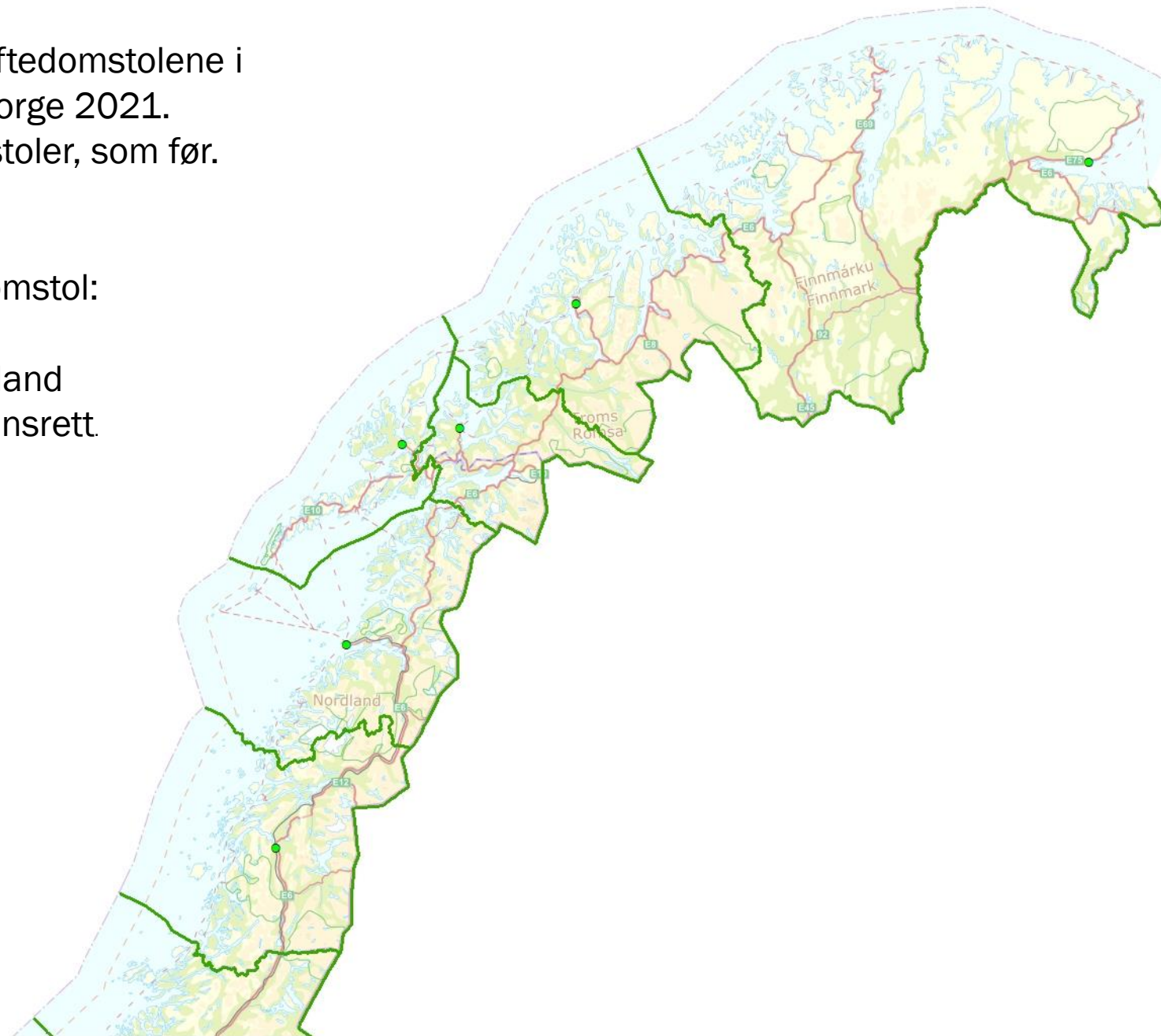
HØYESTERETT

- Ved jordskiftelova 2013 ble jordskifteoverretten nedlagt.
- Jordskifteoverdommerne ble overført til lagmannsretten og heter nå jordskiftelagdommere

Jordskiftedomstolene i
Nord-Norge 2021.
6 domstoler, som før.

Ankesdomstol:

Hålogaland
lagmannsrett.

Jordskifteretten er en særdomstol

- Jordskiftelova 2013
- Loven gjelder for eiendommer og rettigheter i hele landet, over alt.
- Vassdrag og sjøareal inkludert.
- Kan ikke ta opp saker av eget tiltak.
- Behandler alle krav (saker) som oppfyller vilkårene i loven.
- Utstrakt veiledningsplikt. Partene trenger ikke advokat, men i en del sakstyper kan det være nødvendig (komplisert tvist, noen skjønn).
- Avgjørelsene er tvingende.
- Avgjørelsene kan ankes til lagmannsretten. Verdigrense.

FORMÅLET MED JORDSKIFTELOVA

- § 1-1. Formålet med lova
- Formålet med lova er å leggje til rette for effektiv og rasjonell utnytting av fast eigedom og ressursar til beste for eigarane, rettshavarane og samfunnet. Dette skal skje ved at jordskifteretten bøter på utenlege eigedoms- og brukstilhøve, klarlegg og fastset grenser og rettar, og behandlar skjønn og andre avgjerder etter denne og andre lover.
- Lova skal òg leggje til rette for rettferdig, forsvarleg, rask, effektiv og tillitsskapande behandling av sakene gjennom offentleg rettargang for uavhengige og upartiske jordskifterettar

- TRE HOVEDTYPER AV SAKER:

- **KAP. 3. JORDSKIFTE (RETTSENDRENDE)**

- § 3-4 Ny utforming av eiendom og alltidvarende bruksrett
 - § 3-5 Opprette sameie
 - § 3-6 Oppløse sameie og sambruk mellom eiendommer
 - § 3-7 Deling av eiendom
 - § 3-8 Regler om sambruk (bruksordning)
 - § 3-9 Pålegg om felles tiltak og pålegg om felles investeringer.
 - § 3-10 Etablere lag og fastsette vedtekter. Driftsselskap.

- **KAP. 4. RETTSFASTSETTELSE:**

- § 4-1 Rettsutgreiing
 - § 4-2 Grensefastsetting

- **KAP. 5 SKJØNN**

- SKJØNN SOM DEL AV JORDSKIFTE OG SKJØNN SOM EGEN SAK

SAKSGANG JORDSKIFTESAK

— Krav om sak kommer inn til jordskifteretten.

- Kravene registreres og inngangsgebyr kreves inn (5R = 6.115)

— Kravet forkynnes for alle berørte parter.

- Parter er eierne av eiendommer som er berørt av kravene i saka.
- Kan være utfordrende med døde hjemmelshavere – hvem er eiere i dag?

— Saken forberedes internt. Partene tilbys å kommentere kravene (tilsvar).

- Partene sender inn brev om sitt syn på saka, og dokumentasjon om egen eiendom.
- Dokumentene blir gjort kjent for øvrige parter på hensiktsmessig måte.
- Innhenter oversikt over tidligere jordskiftesaker – arkivsøk
- Laster ned kartdata

SAKSGANG JORDSKIFTESAK

— Innkalling til rettsmøte – muntlige forhandlinger. Befaring etter behov.

- Rettsmøtene holdes i et møtelokale i nærheten av eiendommene.
- Rekvirenten redegjør og begrunner krav om sak (disposisjons-prinsippet)
- Øvrige parter gir sitt syn til kjenne (kontradiksjon)
- Befaring med evt. påvisning av grenser, innmåling av påstander osv.

— Saklig og geografisk avgrensing - § 6-9.

- Det avgjøres hva saka gjelder og hvilket geografisk område jordskifteretten skal arbeide i.

SAKSGANG JORDSKIFTESAK

— For jordskiftesaker - §§ 3-4 til 3-10.

- Vurdere om vilkårene for å behandle saken er oppfylt, jf. §§ 3-2, 3-3 og 3-18 (ved tvil eller etter krav fra part - **jordskifteavgjørelse**).

§ 3-2.Utenlege eigedomstilhøve.

- Jordskifteretten kan halde jordskifte etter §§ 3-4 til 3-10 dersom minst éin eigedom eller bruksrett i jordskifteområdet er vanskeleg å bruke på tenleg måte etter tida og tilhøva. Det same gjeld dersom det er grunn til å rekne med at minst éin eigedom eller bruksrett vil bli vanskeleg å bruke på tenleg måte som følgje av eit offentleg eller privat tiltak. Som offentleg tiltak skal òg reknast offentleg regulering av eigarrådvelde eller vedteken reguleringsplan med tilhøyrande omsynssone. Jordskifteretten kan ikkje gjere andre endringar enn dei som er nødvendige for å bøte på dei utenlege eigedomstilhøva som partane har teke opp i jordskiftet

§ 3-3.Meir tenlege eigedomstilhøve i jordskifteområdet.

- Jordskifteretten kan berre halde jordskifte etter §§ 3-4 til 3-10 for å skape meir tenlege eigedomstilhøve i jordskifteområdet.

§ 3-18.Vern mot tap.

- Jordskifteløysinga skal ikkje føre til at kostnadene og ulempene blir større enn nytten for nokon eigedom eller bruksrett.

SAKSGANG JORDSKIFTESAK

— Fastsetting av grenser og rettigheter - § 3-13 evt. § 4-1, § 4-2

- Utredning av grenser og rettigheter – partene legger om nødvendig ned påstander skriftlig og evt. i rettsmøte.
- Fastsettes ved **dom** – selv om partene er enige 😊
- Saker etter kap. 4 er ferdige her – se avsluttende behandling.

— Jordskifteløsning – kap. 3 saker (jordskifte)

- Verdsetter areal og rettigheter som skal byttes - **jordskifteavgjørelse**
- Innhenter evt. nødvendige tillatelser fra andre offentlige myndigheter.
- Utarbeider forslag til jordskifteløsning.
- Partene får uttale seg skriftlig og evt. i rettsmøte.
- Vedtar endelig jordskifteløsning – **jordskifteavgjørelse.**

SAKSGANG JORDSKIFTESAK

— AVSLUTTENDE BEHANDLING

- Teknisk arbeid i marka: grensemerking, innmåling mm
- Teknisk arbeid inne: lage grensebeskrivelse og jordskiftekart - **jordskifteavgjørelse**
- Fordele sakskostnader – **jordskifteavgjørelse**.
- Forkynne avslutta sak. Ankefrist 1 måned etter forkynningsdato.
- Evt. ankebehandling og evt. etterarbeid ankebehandling.
- Rettskraftig sak:
 - Rapportere resultat og grensedata til matrikkelmyndighet.
 - Tinglyse avslutta sak på hver enkelt eiendom – evt. spesifisere rettigheter og plikter.

- JORDSKIFTERETTEN FASTSETTER PRIVATRETTLIGE RETTIGHETER OG PLIKTER.
- OFFENTLIGRETTLIGE PLANER – AREALPLAN / REGULERINGSPLAN VIL SETTE GRENSER FOR MULIGE LØSNINGER.
- TILTAK PÅ EIENDOMMENE KREVER SOM REGEL GODKJENNING AV ANDRE OFFENTLIGE MYNDIGHETER (KOMMUNEN).

Sakskostnader

— Jordskiftesaker, kap. 3 og 4. Jordskiftelova § 7-1.

- Gebyrer: Inngangsgebyr, 5 R, Partsgebyr, 2 R pr part (eiendom), Grenselengdegebyr, 2 R pr 0,5 km grense
- Rettsgebyret R (2022) = 1.223 kr
- Kostnader til meddommere, grensemerker, sakkyndige

— Skjønn, kap. 5

- Til dels egne regler, jf. skjønnsprosessloven.

— Tvist om grenser, rettigheter mm:

- Kapittel 20 i tvisteloven. Tvistesum under 125.000 = maks. 25.000 i sakskostnader dekkes.

RETTSMEKLING

- Tilbud i saker om grenser og rettigheter. Vurderes utvidet til også å gjelde i jordskiftesaker.
- Fokus på partenes interesser i tvisten.
- Dommeren erstattes av en rettsmekler (annen jordskiftedommer, ingeniør i jordskifteretten, eller ekstern mekler) i meklingsfasen.
- Meklingen er fortrolig mellom partene og mekleren. Ikke offentlig.
- Parter og mekler bestemmer behandlingsmåte.
- Enighet kan inngås som rettsforlik. Resultatet er offentlig.
- Rettsmekleren treffer ingen avgjørelser i saka.
- En annen jordskiftedommer avslutter saka ved enighet.
- Dersom enighet ikke oppnås – vanlig behandling videre.

SKJØNN

— § 5-3.Skjønn og andre avgjerder etter andre lover i samband med sak for jordskifteretten

— Jordskifteretten held skjønn og tek andre avgjerder i samband med sak for jordskifteretten bl.a. etter

- b. lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet § 35 femte ledd tredje punktum
- c. lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom §§ 17, 19, 26 og 27
- d. lov 5. mai 1961 om grannegjerde
- e. lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål §§ 7, 9 og 14
- f. lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar kapittel VII
- g. lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom
- h. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 11
- i. lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar § 22
- j. lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 31 tredje ledd bokstav c
- k. lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag § 4-18
- l. lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon § 12-3
- m. lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering § 45
- n. lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift
- o. lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling § 16-12, og
- p. lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester § 55

Kilder til eiendomsinformasjon

- Tinglysing. Undersøk grunnboksbladet!
- Dokumentasjonen kan være vanskelig tilgjengelig, både å forstå og finne.
- Skylddelingsforretninger.
- Utskiftninger / jordskiftesaker
- Alt tinglyst materiale eldre enn 1950 er skannet i [Digitalarkivet](#), og arkivert i statsarkivene. For Nordland: Statsarkivet i Trondheim. Troms og Finnmark: statsarkivet i Tromsø.
- Tinglyst materiale fra 1950-er er arkivert hos Statens kartverk.
- Dokumenter som er tinglyst er ikke koblet til Matrikkelen. Informasjon om rettigheter mangler i matrikkelen. Skoggrensener kan framstå som grunneiendomsgrensener!

DIGITALISERING

- **Aktørportalen** utvides til å gjelde selvprosederende parter i jordskiftesaker
- Åpnes for parter i saker for jordskifteretten fra **29.11.22**. Krever forhåndsregistrert epostadresse.
- Dokumenter blir nå tilgjengelig digitalt. Funksjonaliteten utvides etterhvert.
- Forhåpentligvis vil dette bli den foretrukne løsning.
- For parter som ikke registrerer seg: brevpost som før.

- Rettsmøter kan avvikles helt eller delvis ved fjernmøte-teknologi ved behov.